XII. évfolyam. 7–8. szám. 1910. jul.–aug. hó.

MAGYAR SIKETNÉMA-OKTATÁS

A „SIKETNÉMA-INTÉZETI TANÁROK ORSZ. EGYESÜLETÉNEK“ HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó elején legalább egy ivnyi terjedelemben.

Előfizetési ár:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség
Egész évre:	GÖNCZI GYULA.	és kiadóhivatal:
Tagok számára . 7 kor.	Kiadó és laptulajdonos:	Kecskemét,
Mások számára 12 kor.	a Siketn.-int. Tanárok Orsz. Egyesülete.	Templom-utca 95. szám.

Tartalom. Klis Lajos. G. J. — Elnöki megnyitó. Németh László. — Titkári jelentés. Kegler Ferenc. — A siketnéma-intézeti tanár és a siketnémák ügye. Szentgyörgyi Gusztáv. — Jegyzőkönyv a Siketnéma-int. Tanárok Orsz. Egyesülete választmányának 1910. jun. 27-ki gyűléséről. — Jegyzőkönyv a Siketnéma-int. Tanárok Orsz. Egyesülete 1910. jun. 28—29-ki IX. évi rendes közgyűléséről. — Vegyesek.

Klis Lajos.

Abban a munkás életben, melyet Klis Lajos eddig átélt, határkőhöz érkezett és jubilál. Huszonöt esztendővel ezelőtt kezdett tanitani s ime, huszonöt évnek küzdelmét, fáradságát és eredményeit kartársai érdemesitik, méltányolják legalább annyira, hogy egy szerény kis ünnepet szenteltek neki.

Huszonöt esztendő! — Éppen elegendő arra, hogy a csecsemőből ifjú, az ifjúból férfi, s a férfiból aggastyán legyen. És ez a huszonöt esztendő az élet javából való, az életnek éppen a közepe, melyben még a gondolat, a szándék is termékeny, nemcsak az akarat. A gyermek-ifjú az életnek erre a középső részére vágyva, gazdag reményekkel eltelve tekint s az aggastyán hajlott dereka kissé kiegyenesedik, bágyadt szeme régi tüzét, fényét szinte viszanyeri, ha az életnek eme legbecsesebb szakára emlékezik.

És Klis Lajos is, mikor még tanuló ifjú korában egyszer-egyszer a jövőbe nézett, bizonyára sejtette ama küzdelmeket, fáradságos harcokat, melyeket immár átélt és remélte ama sikereket is, melyeket hogy tényleg elért, annak bizonyosságára ünnepet szenteltünk. Most pedig, mikor a határkőről visszanéz a már megfutott pályára, tudom, édes örömöt érez az ő szivében, merthogy a küzdelmek és fáradságok eredménye gazdag aratás az ő számára.

A mi pályánkon csupa ifjú emberek működnek, úgy, hogy Klis Lajos már az öregek közé számit. Pedig Klis még nem öreg ember. Ő maga mondta pár hétnek előtte, hogy minden tekintetben olyan fiatalnak érzi magát, mint régen. Hát én ezt örömest és szivesen elhiszem. Aki olyan jó kedvvel tud dolgozni, mint Klis még most is,

megaztán aki olyan naivul tud szórakozni és mulatni, aki az élet apró örömeiben olyan igazán tud gyönyörködni, az bizonyára soha sem is fog megöregedni. Egy 25 éves ifjú nem birná úgy a naponkénti 10—14 órai munkát, mint Klis Lajos, és nincs az a gondtalan gyermek, aki a Paprika Jancsi szinházban olyan sokáig lelné gyönyörűségét, mint ő.

Csak olyan irigylendő kedéllyel lehet megőrizni az örök ifjúságot, mint amilyen kedélye Klisnek van és csak azzal a bölcs világnézlettel lehet könnyűnek találni az élet terhét, mellyel Klis rendelkezik.

Pedig hát az élet vetése bizonyára számára is érlelt egyszer-egyszer szomorúságot is. Neki is voltak jó barátai, akik megmarták őt. És érzékeny, gyöngéd szive lévén, el nem kerülhette a fájdalmat. De mindig kegyes volt hozzá a sors, a gondalteli bánat soha sem tudott az ő lelkén olyan mély barázdát szántani, melyet lassanként simára ne boronált volna a munka okozta öröm.

Valamikor, nem is olyan régen, nagyon sok időt töltöttünk együtt Klissel. Nap nap után kerestünk és találtunk egy kis időt, melyet egymásnak szentelhettünk. Családi dolgainkat is meghánytuk-vetettük ilyenkor, mert hát igen bizalmas viszonyban éltünk. Azonban, — bár bizonyos, hogy sokszor emlitette, — most még sem tudnám határozottan megmondani, hogy hol és mikor született? Bezzeg az én lelkem nem olyan, mint Klisé, én felejtek.

Hanem hát nem is az ám ennek az irásnak a célja, hogy Klis életrajzát magában foglalja. Ugyancsak görbén nézne rám Klis, ha megirván az ő életrajzát, ezzel mintegy lezárni akarnám az ő működését. Dehogy teszem, — dehogy teszem! Sőt inkább szentül meg vagyok győződve arról, hogy Klis ezután még legalább is annyit akar dolgozni, mint eddig. Segitse is rá a gondviselés! Arra a termékeny életre nekünk még nagy szükségünk vagyon, sőt nélkülözni sem tudnánk.

Ennek az irásnak valami olyas célja volna, mint annak az ajándéknak, melyet Mikszáth kapott jubileuma alkalmával. Persze sokkal szerényebb formában. Csokrot szeretnék kötni ajándékképpen Klisnek, melyben a legszebb virágok volnának Klisnek az érdemei, és a mi szeretetünk, melyet iránta érzünk. Csakhogy azt veszem észre, hogy én is úgy járok, mint a nemzet az ő ajándékával, melyet Mikszáthnak adott. A nemzet t. i. az ajándék árával adós maradt és én is adós maradok, ha nem is az egész csokorral, de adós maradok a csokort alkotó virágok pompázó szinével, mámoritó illatával. A nemzet szegénynek bizonyult, mikor legnagyobb iróját meg akarta ajándékozni, és én is, az én irói képességem is szegénynek bizonyul akkor, mikor ajándékot akarok adni annak, akit közöttünk nagynak ismerünk.

Akár mint tanárt, akár mint igazgatót, vagy tanügyi irót tekintjük is Klist, mindenképen egész embert találunk benne. Ha pedig mint kartársat vagy barátot nézzük, szeretetreméltósága egyenesen elragadtat bennünket.

Mikor még a temesvári községi iskoláknak tanitója volt, éppen úgy megállta helyét, mint amilyen tudós előadója jelenleg képzőnknek. Bárhová állitotta is eddig a sors, mindenütt a legjobb katonának mutatkozott. Kicsiny dolgot, vagy nagy dolgot egyformán jókedvvel eligazit.

A tanitásban kiváló, szinte páratlan; tanitványai rajonganak érte, mert érzik, hogy mesterük a tudást mindig szeretettel nyujtja. Kár, hogy újabb időben egyéb teendői egészen elvonják a tanitástól.

A képzőnkön előadó már vagy tizenhárom év óta. Az ifjabb generáció tőle tanulta megismerni és megszeretni a siketnémák oktatásügyét.

Irodalmi téren is bokros érdemei vannak. Temérdek dolgozata jelent meg itt-ott elszórtan s ő irt egy ismertetést a siketnémákról és oktatásügyükről, mely nagymértékben hozzájárult annak idején a siketnémák számára rendelt intézetek szaporodásához. Nem régen kiadott egy füzetet, mely a siketnémák tanitásának módszerét tárgyalja. Kéziratban is készen van egynéhány kötetre való munkája.

Egyesületünk létesitése és felvirágoztatása körül is nagy érdemeket szerzett. Hat esztendőn át volt elnöke egyesületünknek és e hat esztendő egyesületi életünkben igen jelentékeny és mozgalmas korszakot képez.

Hát ilyen hármonikus egész ember Klis Lajos, aki immár huszonöt kerek esztendeje, hogy tanit, és nem fáradt el.

Azt hiszem, e lap mindegyik olvasója velem érez, mikor azt kivánom Klis Lajosnak jubileuma alkalmával, hogy a másik huszonöt esztendőt is egészségben és jókedvben töltse el, tisztelet és szeretet környezze s munkálkodását mindenkor siker koronázza. G. J.

Elnöki megnyitó.

Tartotta **Németh László** egyesületi elnök a Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesületének 1910. junius 28-án és 29-én Budapesten tartott rendes közgyülésén.

Mélyen tisztelt Uraim!

Megdobban örömében a szivem és örömmel párosult elfogultság vesz lelkemen erőt, midőn látom, hogy hivó szavunkra pályatársaim imádott magyar hazánknak hegyes-bérces részeiről épúgy, mint délibábos rónáinak tájairól, a vadregényes Dunántúlról és Erdélynek kincses városából ilyen nagy számmal jelentek meg. Ezzel az impozáns megjelenésükkel fényes tanúbizonyságot tettek arról, hogy nem halt

ki sziveikből, a siketnéma-oktatásügy és pályatársaik iránt való szeretet, hanem mindannyiszor lángra gyulad, valahányszor a közös érdekek, az egymás munkája iránt való megbecsülés és a kartársi szeretet ápolása kívánja.

De mi is volna velünk, ha közös érdekeink együtt való munkálására sem tömörülnénk, ha hagynók az időközönként felmerülő tanügyi és személyi dolgainkat a maguk hétköznapi folyásában, nem törődve azzal, hogy a tudomány újabb vivmányai, az előre való haladás felfedezései és az emberi művelődés áldásos hatása a mi szerény, de a többi oktatási ágtól minden ízében különböző siketnéma-oktatásügyünkre milyen hatással van; hogy mi lépést tartunk a többi tudományág előhaladásával, vagy marad a mi örökségünk azon a fokon, amelyen volt, midőn elődeinktől átvettük; sőt a személyi érdekek is csak akkor haladhatnak kellő mederben, ha a különböző egyének eltérő érdekei időközönként egymással összhangba hozatnak.

De mi is volna velünk, ha az egymás munkája iránt való megbecsülés érzete kihalt volna sziveinkből, ha a kartárs a kartársat nem mint szerető testvért, hanem mint ellenséget tekintené; mire volnék érdemes, ha kicsinyelném, gyaláznám azt a munkát, melyet kartársam, ha nem a legnagyobb sikerrel is ugyan, de bizonyára a legjobb szándékkal művelt és nem igyekezném kartársaim előtt a siketnéma-oktatásügy göröngyös útait egyengetni, s nem törekedném arra, hogy az elfogulatlan szemlélő hibát ne találjon dolgainkban? Ha ezt tenném, nem volnék méltó rá, hogy a művelt emberek társaságába soroztassam és kartársaim csak egy jó szóra is érdemesítsenek.

Vagy mi volna velünk, ha a kartársi szeretet ápolása iránt való érzék kihalt volna sziveinkből? Érzéknélküliek, olyanok volnánk, mint az útszélen lehullt sárga falevél, melyet a forgó szél kénye-kedve szerint erre vagy arra dob, amely nem kívánkozik vissza levéltestvérei közzé az anyafára, honnan lesodortatott, — mert elhalt, megsemmisült. Ha ilyenek volnánk, valóban méltók volnánk arra, hogy mi is *semminek* tekintessünk.

De mai megjelenéstek ellenkezőt hirdet, pályatársaim! Hirdeti, hogy él bennetek a közös ügyek iránt való lelkesültség szent tüze. Él bennetek a siketnéma-oktatásügy tudományos alapon való felvirágoztatásának magasztos érzete. Az egymás iránt való megbecsülés, az egymás munkája iránt való tisztelet és az egymás munkája iránt való könnyítés érzete még nem halt ki sziveitekből. S hirdeti, hogy él bennetek a kartársi és testvéri szeretet, amely szeretet a földnek legékesebb kincse. Mert ha majd eltöröltetik minden, ami rész szerint való igazság, megmarad a szeretet: az a szeretet, amelyik mindeneket elfedez, mindeneket hiszen, mindeneket remél s mindeneket eltűr s az a szeretet, amely soha el nem fogy. Ez a szeretet képezi az egész mindenség, az egész erkölcsi világ összetartó kötelékét. Ez szabályozza viszonyunkat az Istenhez s ez kell, hogy szabályozza viszonyunkat embertársainkhoz! Ez a szeretet hozott beneteket ma is ide össze, hogy a siketnémák szent ügyéről való lelkesültségtekről vallást tegyetek. Ezért dobban fel örömében az én kartársaim iránt mindig igaz szeretettel viseltető szivem, midőn benneteket ily nagy számmal együtt

látlak, s ezért vesz rajtam az örömmel párosult elfogultság erőt, midőn benneteket üdvözöllek s egyesületünk 9-ik évi rendes közgyűlését megnyitni szándékozom.

De felette nagy az én örömön azért is, hogy pályatársaimon kivül a testvérintézmények képviselőit, a siketnéma-oktatásügy barátait, jóakaróit ily szép számmal üdvözölhetem közöttünk. Áldja meg őket a jóságos Isten szives érdeklődésükért, jóakaró pártfogásukért és szeretetteljes támogatásukért.

Mélyen tisztelt Uraim! A régi görögöknek annyi istenük volt, hogy valóban eltévedhetett közöttük a templomaik, oltáraik és szobraik között járó közönséges hivő, legfölebb csak papjaik tudtak azok között eligazodni. Ennek következménye az lett azután, hogy ép akkor, midőn a görög istenek fénykorukat látszottak élni, a szükségből előállott tisztultabb világnézetü vallások hatása alatt összeomlottak a görög istenek bálványai és a hivők ezrei a tisztultabb vallások védő szárnyai alatt kerestek menedéket.

Nem akarom ezzel azt mondani, hogy a siketnéma-intézeti tanárok kis társasága az utolsó két-három év alatt összehasonlitható volna a régi görögök sorsával. Nem — a mi kartársainkban megvan még az egymáshoz való tántorithatatlan ragaszkodás érzete, csak egyes félremagyarázott dolgok következtében lazult ez az összetartási erő, amely összetartási erő a félreértett dolgok helyes megértése után még szilárdabb, törhetetlenebb lesz, amely félreértett dolgok helyes megértése után a különböző véleményen levő siketnéma-intézeti tanárok mint egy sziv, egy lélek tömörülnek a siketnéma-oktatásügy felvirágoztatása céljából.

E mai közgyűlésünk van hivatva a félremagyarázott szavakat és eltérő vélemenyeket kiegyenliteni. Kérlek benneteket, igaz benső szeretettel kérlek, pályatársaim, hogy a mai, e nevezetes napon, melyen közgyűlésünkön majdnem minden intézet képviselve van: düljenek össze a különböző bálványok és csak egy célból, a siketnéma-oktatásügy felvirágoztatása és a kartársi szeretet ápolása céljából emeljünk oltárt. Szeretnék titáni erővel rendelkezni, hogy lelkemnek erejét belétek oltván, temérdek lelkierőtöknek birtokában megvetnétek a magyar siketnéma-oktatásügy felvirágoztatását célzó egyesület alá nem aknázható örök fundamentumát.

Én kifáradt, beteg ember vagyok. Nincs magamhoz bizalmam, hogy ezt az ideális kort megteremthessem. De van köztetek elég, aki lelki és testi erejénél fogva megteremtheti ezt az ideális kort, s hiszem, hogy az, akiben majd a kartársak bizalma összpontosul, nem fog félreállni, hanem jó szivvel felajánlja tehetségeit arra, amire a kartársak bizalma felhivja.

Ne viseltessék ezután senki sem közönnyel az egyesület ügyei iránt, ne álljon félre senki a küzdők sorából, hanem szolgálja mindenki hiven az egyesület ügyét.

Legyen egyesületünknek jövőbeni célja az, hogy *az összhangzatos, igaz kartársi szereteten alapuló együttes működéssel hazánk siketnéma-oktatásügyének nivóját tudományos alapon minél magasabbra emeljük; személyi érdekeinket kellő és illő formában mindannyiszor*

képviseljük, valahányszor az előre való haladás reménye erre módot és alkalmat nyujt.

Ha ez lesz a célünk egyesületi életünk körül kifejtett munkálkodásunkban, akkor virágozni fog egyesületünk. Hogy ily irányban munkálkodjunk, adja a magyarok Istene, s hogy ily irányban fogunk munkálkodni, abban a reményben van szerencsém egyesületünk 9-ik évi rendes közgyűlését megnyitni.

Titkári jelentés
a „Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesülete" 1909—1910. évi állapotáról és működéséről.

— Irta és az Egyesületnek 1910. évi junius hó 28-án és 29-én Budapesten tartott évi rendes közgyűlésén felolvasta: **Kegler Ferenc** titkár. —

Tisztelt Közgyűlés!

Egyesületünk állapotáról és egy évi működéséről szóló tiszteletteljes jelentésemet — alapszabályaink 31. §-a *a)* pontjának értelmében — a következőkben terjesztem a t. Közgyülés elé.

Mult évi jelentésem adatai értelmében — a közgyülés idejekor — volt egyesületünknek 120 tagja.

Azóta, 1910. március 20-án rendes tagokul felvétettek a következő kartársaink:

1. *Dankó István* Ungvár, 2. *Gábor Lajos* Szeged, 3. *Góts Ottó* Kecskemét, 4. *Kun Ernő* Sopron, 5. *Sándor Szilveszter* Ungvár, 6. *Takáts Gyula* Sopron és 7. *Tamás István* Ungvár.

Tagsági kötelezettségük, egy régibb választmányi határozat alapján, folyó évi julius hó 1-én kezdődik. (V. ö. 1904-i Évkönyv, 31. l.)

Amint már mult évi jelentésemben is jeleztem, 1909. december hó 31-én — lemondásuk alapján — töröltettek a tagok sorából:

1. *Éliás Jakab* Arad, 2. *Moussong Pál* Vác, 3. *Rózsa Ede* Budapest, 4. *Scholtz Lajos* Ungvár és 5. *Tolnai J. Béla* Budapest, továbbá 6. *dr. Bihari Károly* 1909. december 28-án kelt és az 1910. március 20-iki választmányi gyülésen tudomásul vett lemondó levele értelmében. 7. Fájó érzés hatja át egész valómat, kötelességszerüen jelentvén itt *Erdős István* tagtársunk elvesztését. Szeretetreméltó egyénisége, tiszta jelleme, ügyünkért lángoló lelkes munkássága biztositják számára egyesületünk kegyeletét.

Taglétszámunk tehát: 1 disztag, 2 pártoló tag, 117 rendes tag, összesen: 120.

Egyesületünk taglétszámát — alapitásától fogva — a következő számsor tünteti fel: 36, 42, 44, 58, 72, 86, 96, 113, 120, 120.

A mostani létszámból (120) bejelentett lemondásuk és az 1910. junius 27-i választmányi határozat alapján 1910. december 31-én töröltetni fog: *Tóth Zoltán* Budapest, vakok orsz. intézete és *Adler Simon* Budapest, lovag Wechselmann Ignác-féle vakok, intézete minden kötelezettség fentartása nélkül.

Reméljük azonban, hogy ezen számbeli csökkenést új kartársaink belépéseikkel pótolni fogják.

Legutóbbi évi rendes közgyűlésünk óta, mely 1909. évi julius hó 3-án és 4-én Egerben volt — egyesületünk választmánya 3 gyűlést tartott, még pedig: *a)* 1909. szept. 25-én Vácon, a Cházár-ünnepélylyel kapcsolatban; *b)* 1910. márc. 20-án Kecskeméten; *c)* 1910. jun. 27-én Budapesten.

Itt említem fel, hogy a választmánynak szept. 25-i gyűléséből folyó kérésére, a budapesti (7) és váci tanári testületekből (14) alakult bizottság értekezletét 1910. márc. 15-én Vácon tartotta.

Az egyesületi élet iránt érzett élénk érdeklődést bizonyitja, hogy a választmányi gyűléseken a választmányon kivül a tagok közül is többen részt vettek. Igy a vácin 8, a kecskemétin 14 és a budapestin is számos tag gyakorolta a tanácskozásban való részvétel jogát.

Mult évi közgyűlésünk és az azóta tartott választmányi gyűlések határozatainak végrehajtásáról, — minthogy az 1909. szeptember 25-i v. gyülés határozata folytán lapunkban 1909. októbertől kezdve „Hivatalos rész“ cim alatt új rovatot nyitottunk, amelyből egyesületünk t. tagjai időről-időre tudomást szerezhettek működésünkről — a mélyen tisztelt Közgyülés szives engedelmével ezúttal csak főbb vonásokban fogok beszámolni.

I.

1. *A koros siketnémák oktatása* és a siketnémák intézetei szervezeti szabályzata 7. §-ának, a *felvételi kor módositása* tárgyában 21. és 22—1910. sz. alatt felterjesztést intéztünk a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz. (L. „M. S.-O.“ 1910. 3. sz. 52—55. l.)

A miniszter úr folyó évi május hó 19-én kelt 49865. sz. leiratában arról értesitette egyesületünket, hogy *a 10 éves koron felül lévő siketnémák oktatását is lehetővé kivánja tenni, ez a kérdés máris napirenden van, előkészités alatt áll és ennek a kérdésnek megoldásával a felterjesztésünkben emlitett bajok szanáltatni fognak.*

A felvételi kor kiterjesztésére és a *szabályzat* ide vonatkozó szakaszának *módositására* vonatkozó kérelmet Őexcellentiája *nem találta teljesithetőnek. Felhivta azonban Egyesületünket, saját hatáskörében hasson oda, hogy az intézetek első sorban a 10 éves korhoz közeledő siketnémákat vegyék fel,* hogy igy pusztán csak a kor miatt, minél kevesebb siketnéma üttessék el a tanulás lehetőségétől.

2. *A siketnémák jogvédelme* tárgyában, a „Nemzetközi Büntetőjogi Egyesület“ magyar csoportja választmányának felhivására készült titkári javaslat, mely a budapesti és váci tanári testületekből alakult bizottságnak 1910. márc. 15-i értekezletéből folyólag terjesztetett a választmány 1910. márc. 20-i gyülése elé: elfogadás után elküldetett a nevezett választmányhoz bellyei Rickl Gyula miniszteri tanácsos úr Őméltósága nevére. „M. S.-O.“ 1910. 5. sz. 84—87. l.)

Hálás köszönettel emlékszem itt meg *dr. Balogh Jenő* egyetemi tanár úrról, aki kegyes volt ez ügyben minket tájékoztatni s akinek támogatására a jövőben is bizalommal számithatunk.

3. *A magyar siketnéma-oktatás bibliografiájának* összeállitására felkértük *Klis Lajos* tagtársunkat, tb. elnökünket, aki ezen nagybecsű munka elvégzésére szives készséggel vállalkozott.

4. „*A rajz jelentősége, vonatkozással a siketnéma-oktatásügyre*“ cimen *H. Sztankay Lajos* tagtársunk a márc. 20-i vidéki gyülésen értekezést tartott. („M. S.-O.“ 1910. 4. sz. 63—66. l.) Birjuk igéretét, hogy az ideális rajzoktatás elérhetése érdekében szükséges intézkedésekről javaslatot fog kidolgozni.

5. Az értesitők egyöntetűsége ügyében, Govrik Béla tagtársunk kezdeményezésére, szerkesztőnk, Gönczi Gyula inditványára elhatározta az egyesület választmánya, hogy az a holnapi közgyülésen tárgyaltassék.

6. *A siketnémák tankötelezettsége* tárgyában — a mult évi jelentésemben foglalt törvényhatóságokon kivül — *Szeged* sz. kir. város és *Nyitra vármegye* törványhatósága irtak fel pártolólag a kormányhoz és az országgyülés képviselőházához. Előbbi törvényhatóság azonfelül a többi törvényhatóságokat átiratban kérte a szóban levő ügy támogatására. *Pécs* szab. kir. város tanácsát, amely e dolog állása felől tájékozódott, ismételten felkértük a további pártolásra.

II.

1. *Nagy Péter* tagtársunk, a választmány tagja, gondoskodott arról, hogy egyesületünknek az *Állami Tisztviselők Országos Egyesületébe való belépése* a kolozsvári kongresszuson tudomásul vétessék. Ebből kifolyólag kimutatást készitettünk arról, hogy közülünk kik tagjai már a nevezett egyesületnek? Alkalmas időben, szükség szerint gondoskodni fogunk a szakbizottság megalakitásáról.

Itt jelentem, hogy Váradi Zsigmond és Schaeffer Mátyás tagjainkat kérésükre felvételre ajánlottuk az Á. T. O. E. választmányának. (48—1910. sz.)

2. A választmánynak március 20-i határozata alapján felkértük Puha László tagtársunkat, hogy nyugdijügyünk rendezésére vonatkozó kivánságainkat állitsa össze oly célból, hogy azt az Á. T. O. E. útján illetékes helyre juttathassuk.

Mostani közgyülésünk e kérdést tárgyalni fogja.

3. A március 20-iki v. gyülésből kifolyólag elnökünk tárgyalást kezdett egy-két kecskeméti ügyvéddel, hogy egyletünknek ügyészt szerezzen. Ez ideig azonban konkrét megállapodásra nem juthatott.

4. A választmányi gyüléseink és mostani közgyülésünk meghivóját megküldöttük a nagyobb napilapoknak is.

III.

1. *Klis Lajos* volt elnökünknek — tiszteletbeli elnökké történt megválasztásáról — a kecskeméti v. gyülésen *okiratot* nyujtottunk át. (V. ö. „M. S.-O.“ 1910. 4. sz. 71. l.)

2. A *Cházár András-utca* ügye elintézés alatt áll.

3. A *Vasvári Pál szobor-alap* gyarapitásához, egyesületünk anyagi erejének figyelembevételével, hozzájárultunk.

IV.

1. Köszönettel emlékezem meg azokról, akik összekötő kapocsként működtek az egyesület vezetősége és annak t. tagjai között. Ezek a mi *bizalmi embereink,* akiknek önzetlen munkálkodását valamennyiünk méltánylására ajánlom.

2. Hasonlóképen szives köszönet illeti *ungvári* kedves kartársainkat, akik szeretettel hivtak meg bennünket idei közgyűlésünk ott tartására. Figyelmüket számon tartjuk.

3. *Mlinkó István* tagtársunk összegyüjtötte s irattárunknak megküldötte az egri lapoknak azon számait, amelyekben mult évi feledhetetlen közgyűlésünkre vonatkozó közlemények jelentek meg. Fogadja elismerésünket előzékenységéért.

4. A kartársi együttérzés ápolására kiválóan jó alkalmul szolgált Klis Lajos nagyrabecsült tb. elnökünknek mai gyülésünket követőleg tartandó 25 éves szolgálati jubileuma, melynek lélekemelő voltát átérezve, budapesti kartársaink szives hivására örömmel tűzte ki egyesületünk választmánya idei gyülésünk helyéül Budapestet. Itt lévő kartársaink élőbizonyságai, hogy a pályatársi szeretetet nemcsak szóval hirdetik, de azt igazán átérezve gyakorolják is.

5. A mult évi közgyülésünk óta elintéztünk: 1909-ben 47, 1910-ben 61, összesen 108 ügydarabot.

Egyesületünk vagyoni állapotáról a pénztáros úr, lapunk ügyeiről és működéséről a szerkesztő úr jelentései külön tájékoztatandják a t. Közgyülést.

Én a jog erejébe, az igazság győzelmébe vetett rendithetetlen hittel, bizó reménységgel hirdetem, hogy *egyesületünk*, mely a magyar siketnéma-oktatás százados tradicióinak letéteményese: élni fog, — *élnie* kell! Élnie kell, valameddig multunkat tiszteljük; jelenünket s ebben önmagunkat becsüljük; jövőnk biztositását szivünkön viseljük.

Azért — jelentésemet tudomásvételre ajánlva — végszóként hő óhaj kél lelkemből. Vajha azok, akiket sorsuk velünk egy pályára rendelt, mindannyian felismervén, átérezvén a közös célokért küzdők egyesülésében rejlő erkölcsi erőt — az összetartozandóságnak ellenállhatatlan érzésétől sarkalva, mintegy belső kényszer folytán sorakoznának egyesületünknek fenkölt eszmék szolgálatában szeplőtlenül lobogó zászlaja alá. Hogy ezt megérhessük, engedje a magyarok Istene!

A siketnéma-intézeti tanár és a siketnémák ügye.

Irta és felolvasta **Szentgyörgyi Gusztáv** a Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesületének 1910. évi junius hó 28-án és 29-én Budapesten tartott közgyűlésén.

A jelent a multtal sokszor hasonlitgatjuk, mert feledni nehéz s különösen a jót, a jobbat. Ez összevetés tehát mindenkor a mult javára, a jelen rovására billenti a mérleget. Újat nem mondok ezzel. Mindnyájan tudjuk, érezzük a multhoz való mostohább állapotot. Elődeink 30 évig tanitottak, nekünk 40 évig kell. Ők tanári cimmel szolgálták az ügyet, mi sokféle cimmel birunk, csak azzal az egygyel nem. Az egyesület keretein belül mi is az ősök nevét viseljük, hazatérve már csak kevesen közülünk állanak hozzáférhetetlenül, sebezhetetlenül. A siketnéma-intézeti tanár ma az a valaki, akinek legkönnyebb megtalálni az Achilles-sarkát s ezt érintve, legkönnyebb elhallgattatni, megnémitani. A fizetés számokban kifejezve magasabb

a régebbinél, de a való élet mást mond. Ez különben nem különleges helyzetünk. Ezt elmondhatják velünk együtt más tisztviselői ágazatok is, bennünket ez esetben az szomorit még jobban, hogy mig másutt a közelmultban lényeges javitás mutatkozik, addig nálunk irásos helyzetjavitásnál, magyarán igéretnél, elvnek irásban való érvényesitésénél több nem történt. A nemrégiben megkezdett arányositás jótékony hatását valamennyi tisztviselő-kartársaink érezték, csak mi nem. Az tény, hogy nem a legjobb indulattal bántak el velünk, amikor annak idején a 30 éves szolgálatot 40-re emelték, amikor cimünket megváltoztatták. Az arányositásnál tapasztalt bánásmód még inkább megerősiti ez itéletünket. Az ügyünktől teljesen távol álló, semleges, semmiféle irányban le nem kötött ember is méltán kérdezheti, hogy „... miféle bűnt követtek el ezek az emberek, hogy ezt cselekedték velök?“ Nem tudom. Oly nagy vétek nem lehetett az, hogy azért még az utódokat is sujtsák. Én úgy hiszem, hogy nem vétkezhettek azok az emberek. Hiszen ha a történelmet nézzük, azt látjuk, hogy ép az időben nőttek gombamódra a siketnéma-intézetek. Avagy talán ezek létesitésénél kartársak nem működtek közre, nem buzgólkodtak? A siketnémák ügye akkor lendült olyan nagyot, amelyhez hasonlót hiába keresünk az előtte való 100 esztendőben. Ha ez igy van, akkor ez időben jutalmazni s nem büntetni kellett volna! Az elismerés szavának kellett volna az ügy munkásait további munkára serkenteni, nem pedig a buzgólkodó, önzetlen fáradozást büntetésekkel megakasztani. Ez időben a jogkiterjesztéssel, jogbiztositással kellett volna az embereket megörvendeztetni s nem kedvezmények elvonásával megszomoritani. Nem vétkezhettek az akkor munkálkodó emberek, mert a munkájok nyomán áldás fakadt. A szerencsétlenek százai, ezrei áldják az ismeretlen jóltevőket. Ily jelentékeny munkálkodás közepette nem méltó — még a hatalom kezében sem! — a bosszú, ... még az esetleg vétkezőkkel szemben sem.

Amint az emberiség s az egyes nemzetek nem mondanak le jogaikról s ragaszkodnak a multban szerzett vagy nyert jogaikhoz, ép úgy mi sem szűnünk meg kérni, követelni, nem feledjük a mult alapján álló kivánságainkat. Akár a nagy tömeget nézzük, akár az egyes embert, az előbbi évszázadokon, az utóbbi egy egész emberöltőn képes harcolni, elmenni a legvégsőkig eszményekért, ideálokért. Mennyivel erősebb az ily küzdelem, harc, ha már élvezett jogokért folyik az. A szerzési küzdelem, a birvágy erős, de talán hozzá sem hasonlitható a „visszaszerzés“ zúzó-törő munkájához. Szeretném, ha valamennyien — siketnéma-intézeti tanárok — szemtanúi lehetnénk egy ily hasonló jogkiterjesztésnek. Bármiféle más embercsoporttól vegyenek el oly, vagy ahhoz hasonló kedvezményeket — nem kivánjuk senkinek sem! — oly visszahatást látnánk, melynek eredménye lehet pusztitás, rombolás, de semmi esetre sem áldásos munkálkodás ... majd pedig csend ... béke ... nyugalom. Vagyis valóban türelmes, humánus emberek vagyunk, hogy a történtek után ily békésen élünk, 2—3 évenként rázzuk meg egy kissé üstökünket saját érdekünkben, de csak azért, hogy a meg nem hallgatott szavunk után annál mélyebben szunnyadjunk. Pedig-pedig jó lenne ennek a bizonytalan hely-

zetnek véget vetni, mert még nem késő, még csak mi — emberek — érezzük a kárát. A S. I. T. O. E.-nek fennállása állandóan hirdeti az ősi jogainkhoz való ragaszkodást. Ez azonban nem elég. Amint látjuk, hogy majd egy évtizednyi élet s az eredmény — személyes ügyünkről beszélek — a semminél nem tudom több-e? Én úgy látom a jövőt, hogy egyesületünk 100 éves fennállását is tanitó tagjaival fogja megünnepelni! Ezt pedig nem akarjuk, nem akarhatjuk. Kezünkben a jövő! Utódaink bennünket fognak számadásra szólitani. Nyugodtan állhatunk-e elébük? Nem hiszem! Sokat tehettek elődeink, mi is valamit, de ők sem, mi sem mindent. De Uram Isten, mit tegyünk? Legelőször is elmélkedjünk!

Egy-két évtizede a magyar siketnémák ügye nagy lépéssel haladt előre. Egy pár év alatt nagyot fejlődött az ügy, a siketnémák ügye — másról, igy a gyógypedagógiáról sem, nem beszélek. De kérdem — teljes őszinteséggel feleljünk erre! — a legutóbbi évek fejlődése arányban van-e az elébb emlitett s rohamosan meginduló fejlődéssel? A 3—4 intézetnek 16-ra való szaporodása határfal, korszakot alkotó idő a magyar siketnéma-oktatás történelmében. Ez után az intézeteken belül kellett volna fejlődni oly nagyot az oktatásnak, az ügynek. S igy volt-e? Igy van-e? Sajnos, nem. Lehet, hogy Madagaszkáron igen, Európában azonban seholsem találni hasonló fejlődést, mint amilyen a mi személyes ügyünknél megtörtént. Az ügyet fejlesztették — a tanárok ügye rák módjára fejlődött, ez a kettő mily hatással volt egymásra? Miután az első fejlődése legnagyobbrészt a másodiktól függ — ez pedig maga mostoha lévén — az előbbi is visszamaradt, kisebbet haladt.

Általában ügybuzgó munkálkodásnak csak azt a munkát nevezik, melyet a szorosan vett ügy — jelen esetben a siketnémák, az intézetek, a tanitás stb. — érdekében tesznek. Igy aztán a kormány is szinte kizárólagosan az „ügy" érdekében áldozott, a munkásokról — rólunk — igen gyakran megfeledkezett. Ez a nagy tévedés. A siketnéma-intézeti tanár s a siketnémák ügye szorosan összenőtt valami, nem tehetünk úgy se jót, se rosszat, hogy azt csak az egyik érezze. Épen ezért az érdekünkben teendő jó ép úgy a másiknak is — az ügynek — javára válik. A velünk éreztetett mostoha bánásmód az ügyre is rossz hatással van. A sokat csalódott ember — embertömeg is — közönyössé válik. Ettől óvja meg a magyarok Istene hazánkat, háritsa el ezt a siketnémák ügyétől is. A közöny megölője minden nemesnek, szépnek, jónak. Ezt elháritani legyen most az első teendőnk! Magyarázzuk meg felebbvalóinknak, hogy ezúton a közöny felé haladunk, amelyet jóelőre megakadályozni az oktatásügynek érdekében való kötelesség.

A siketnéma-oktatás, a siketnémák ügye egész embereket kiván. Aki e pályán érdemeset akar alkotni, aki méltóan akarja ez ügyet szolgálni, annak testestől-lelkestől ide kell szegődni. Lelkesedés nélkül visszafelé fejlődik minden. Itt kevés csak a szorosan vett, előirt kötelességeket teljesiteni. Vagyis ha itt minden ember csak épen a köteles óraszámig dolgozik — igazgató, tanár egyaránt — s azonfelül semmit, az eredmény szomorú lesz, a jelenlegi állapot szerint

ez a siketnémák oktatásügyének pangását inditaná meg. Mindenütt — s itt még inkább — veszedelmes a közöny. Ez ellen azonban mi hiába küzdünk. Ezt felsőbbségünk előzheti meg. Mi csak a figyelmét hivhatjuk fel erre a kormánynak, a törvényhozásnak. Bizonyitsuk be, hogy a siketnémák s a siketnéma-intézeti tanárok ügye összeforrt valami s az általános ügy érdekében is az utóbbinak teljesitse régi, jogos kivánságait. Meg vagyok róla győződve, hogy kormányunk a siketnémák oktatásügyét oly nivóra (magasra) szeretné emelni, hogy az egész kontinens bámulva nézzen reá. Ez igyekezethez, e nagy munkához a siketnémák tanárai nélkül nem lehet a siker reményével fogni. Őket ily nagy nemzeti humánus munkának megnyerni legbiztosabb mód teljesiteni méltányos követeléseiket. S én hiszem, hogy nem is zárkózik el azelől, ha becsületes őszinteséggel feltárjuk szivünket, lelkünket s az ész erejével meggyőzzük őket, hogy nélkülünk csonka s eredménytelen a munkálkodás s ha most még nem is, de nem is a messze jövőben — ez úton haladva — felbukkan a közöny s ennek nyomában a visszahatás, az ügyre való káros hatás.

Békés fejlődés csak ott lehet, ahol a munkát nem zavarják semmiféle küzdelmek, harcok. A mi munkánkat is megzavarják a mozgalmak. Ezért ezeket mindörökre száműzni kell szükebb világunkból. Sokféle foglalkozás van, amelyek tekintélyének árt a fizetés emeléséért való mozgolódás. A mi hivatásunk is olyan, amelynek bérmozgalmaktól mentnek kellene lennie. Amint általában a tanügyi férfiakról akként kell gondoskodnia a mindenkori kormánynak, hogy az maga megelégedett s igy a megelégedettség hirdetője lehessen. Békétlen emberek nem lehetnek a békés munka eszméjének ápolói. Mihozzánk — kik a pedagógián belül még a humanizmust is szolgáljuk — még kevésbbé méltó a mindennapi kenyérért való harc. Még másért is kártékony az ily természetű mozgalom. Egy nemes ügy munkásainak a nemes munka hevében a legteljesebb egyetértéssel, szeretettel kell egymást támogatniok. A mozgalmak amint egy bizonyos számú embert összekapcsolnak, ép oly mértékben szélválasztó erővel is birnak, mert valamennyit nem tudván egyesiteni, egy bizonyos rész másfelé pártol, elszakad a többitől. Az eszmék harca, az elvek tülekedése tisztitó erővel hat, a kenyérért vivott harc nyomában csakis káros hatások láthatók. Az oly intézetekben, ahol nem volt meg a békés együttélés, nemcsak az egyének vallották kárát, szenvedett ott az intézmény, az ügy is. Ezt be kell hogy ismerjük. Ép ezért az ügy, a magyar siketnéma-oktatás, a siketnémák érdekében nem tehetnénk szebbet, ha örökidőre biztositani tudnók a nyugalmat, a zavartalan békét. Valószinűleg van rá jobb mód, — majd megtudjuk! — én arra gondoltam, hogyha törvényhozási úton, törvényekkel biztositanák anyagi és erkölcsi ügyeinknek a jövőben való, a kor igényeivel haladó fejlődését: nem kellene tartanunk azután semmiféle zavarólag ható káros mozgolódástól. Hálátlan dolog koloncnak lenni, én mégis az előbb emlitettek alapján olyképen tartom megvalósithatónak az eszmét, hogy az országgyűlés — bizonyos feltételek mellett — kimondaná a siketnéma-intézeti tanároknak a középiskolai tanárokkal való egyforma elbirálását. Vagyis a jövőben a középiskolai taná-

rok időszakonkénti helyzetjavitásával egyidejüleg rólunk is gondoskodnának. Hirtelenében talán túlkövetelődzőnek látszik a fentemlitett megoldás, de csak hirtelenében, látszólag. A „bizonyos feltételek" közé befér mindaz, ami különbség, amely rovásunkra esik. Tény, hogy a középiskolai tanárok magasabb képzettség elnyerése után foglalják el állásukat, 3 évvel tovább tanulnak, bőven kárpótolja ezt az egy életen át végzett határozottan kimeritőbb munka. Ennek dacára is belenyugodnánk, ha kimondanák, hogy pl. mindenkor egy fizetési osztállyal mögöttük maradjunk; — most kettővel vagyunk hátrább. A középiskolai tanárok nevelői ama középosztálynak, melyet nemzetfentartó elemnek is neveznek. Épen ezért a középiskolai tanárok oly mostoha sorsba nem kerülhettek, hogy megélhetésük kérdésessé váljék. Nagy számuknál fogva, erkölcsi erejükkel mindenkor ki fogják tudni vivni a méltányos bánásmódot, jogos kéréseiknek kielégitését. Ezért merném én sorsunkat az övékéhez kapcsolni.

Ez elvnek a jelenben, vagy a közel jövőben való érvényesitése maga után vonná a VII. fizetési osztály megnyilását, — ez, megjegyzem, nem életkérdés! — a XI. rangosztály megszüntetését, a többi fizetési osztályba való arányos beosztást, a 30 éves szolgálatot, a régi cim visszaállitását, az állami nyugdijat. A XI. fizetési osztályról, annak gyötrelmeiről beszélni, igen sokszor ismételt panasz. Átéreztük valamennyien ennek keserveit. Ekkor ismerjük meg a váltó-ürlapot, ekkor kapjuk az első fizetési előleget, amelyektől aztán nem is szabadulunk meg egyhamar. A X. és IX. rangosztályban eltöltött idő sem valami gyönyörűséges, de hát ez nem különleges bajunk, a tisztviselők ezreinek jajgató szava erősebb a miénknél s azt majd csak az automatikus előlépés fogja talán megszüntetni. Az addig lefolyó időt az arányositással tölthetné el kormányunk. Nagyon tévednek azok, akik kenyérre, ruhára, lakásra elegendő fizetést nyujtván, azt hiszik, ez emberek igényeit kielégitették. Nem lövök túl a célon, amikor kimondom, hogy a müvelt embernek, úgy a siketnéma-intézeti tanárnak, a testieken kivül szellemi igényei is vannak és lehetnek is, sőt kell, hogy legyenek. Amilyen fontos a testnek a kenyér, ép olyan a léleknek a könyv. A gondolkozó léleknek ez a mindennapi kenyere. Szinházak, hangversenyek élvezéséhez is van jogunk. Tessék e nemes, de ez idő szerint drága szórakozási helyeket felkeresni! S nem egyedül, hanem családostól. Ennek is joga van hozzá. Másodszor már kevésbbé tesszük meg. A XI., X. fizetési osztályos családok 1 heti gyötrelemmel kell hogy megfizessék az egy est élvezeteit. Igazán különleges — azt hiszem egyedülálló — bajunk a 40 éves szolgálat. Sok tépelődés után fejtettem meg a 30-nak 40-re való változását. Felsőbbségünk olyannyira megszeretett bennünket, hogy életünket mindenáron megnyújtani akarta. Erre a legbiztosabb mód az volt, hogy 30 év helyett 40 évig kell tanitanunk. Köszönjük, de ily szeretetből nem kérünk! Nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy ha pl. a vasúti kalauz egy esztendejét másfélévnek számitják, a mi munkánk is megérdemel hasonló méltányos elbirálást.

Nem azért mondom, hogy jövendőljek, hanem mert a megfigyeléseim alapján határozottan úgy érzem: nem lesz e pályán addig meg-

elégedettség, mig régi cimünket vissza nem kapjuk. A mostani állapotba belenyugodni sohasem fogunk. E jogunk jogosultságáról nem kivánok most szólni. Sokkal alaposabban hozzászólottak már e tételhez, mint ahogy én legjobb igyekezetem mellett is tudnék. Csak arra szeretném felhivni igen tisztelt Tagtársaim figyelmét, hogy már sokáig várakozunk s már rég itt az idő a bizonytalan helyzet megszüntetéséhez. Budapesti t. kartársaim helyzete ebben különleges. Akik a vidéken szolgálnak, elhiszik nekem, hogy már 5 esztendő alatt sok kínt állottam ki e bizonytalan, kétes helyzetünk miatt. Végtelenül csodálkozom azokon, akik már 10—15 évet éltek át igy s én — s úgy hiszem, t. Tagtársaim közül a legtöbben — semmiesetre sem tudnék igy 30 évet — 40-ről nem is szólok! — átélni. Most arra kérem t. Tagtársaimat, hogy ezt belátva, ne késsenek cselekedni, mert ebből is már elég volt. A dolog jogi részéhez szólva, csak annyit jegyzek meg, hogy nem igazságosan beszélnek azok, akik régi cimünk visszaállithatása ellenében az egyetemi végzettség hiányáról beszélnek. A régi jogon felül a siketnéma-oktatás teljesen különálló, semmi mással össze nem hasonlitható szaktudomány, az oktatás különleges, egyéb szakiskolák mintájára semmi akadálya nincs annak, hogy tanitóik siketnéma-intézeti tanároknak neveztessenek.

Mostani nyugellátásunk hiányait velünk együtt sok ezren panaszolják. Nem térek ki ezekre sem. Különben is egyik t. Kartársunk bőven, részletesen foglalkozik e kérdéssel s tőle majd teljes tájékozódást szerzünk annak idején ez ügyről. Nem régen vagyok oly „szerencsés", hogy e nyugdij-intézmény tagjának vallhatom magamat. Annyit már mégis tapasztaltam, hogy ez is — levonásaival — alkalmas arra, hogy egy-egy rangosztálylyal visszavesse az embert, — szegény XI. rangosztályosok! — továbbá arra, hogy az ember egész életén át belerakja drága filléreit. Megnyugtatni bennünket csak az a rendelkezés lesz képes, amely úgy mint többi állami tisztviselőtársainkat, minket is az állami nyugellátás kötelékébe fog rendelni. Sajátságos helyzetben vagyunk mi siketnéma-intézeti tanárok! A tanári, a tanitói, az állami tisztviselői jogok, kötelességek között mi valóságos tojástáncot járunk. Ma tanitók vagyunk, de képesek tanároknak csúfolni bennüket, ha valamely tanitóknak járó kedvezményt akarnánk kijárni s megforditva. Sajátságos helyzet! Ide is kellene egy kis világosság!

Ha kardinális követeléseink teljesitése, régi jogaink visszaállitása mellett kormányunk mindenkor teljes tekintélyével, erejével, szükség esetén pénzáldozatával munkánkat megerősiteni igyekszik, ha fáradozásainkat elismeréssel jutalmazza, — nem kitüntetésekre, érdemrendekre gondolok! — ha az egyes intézmények élére oly embereket állit, akik valóban vezetésre hivatottak: a siketnémák ügye biztos remélheti egy szebb, egy jobb kor eljövetelét. A siketnémák tanárai — akinek nincs melegen érző szive, nem lesz azzá — mindenkor oly emberanyagot fog képviselni, melyben megvan és meglesz az ügyszeretet, méltányos bánásmód mellett minden időben szivesen tesznek meg mindent az ügy érdekében. Igazgatóknak ne azokat tegyék, akik esetleg feltétlen meghajolnak a felsőbbség előtt. Ne ezt

a tulajdonságot keressék. Az igazgató oly személy legyen, aki egyéniségénél, valamely kiváló tulajdonságánál fogva az intézetben a békét, az együttes munkát fentartani képes. Legyen az valóban „első az egyenlők között" s ne több. Necsak hirdesse, hanem ápolja a békés munkát, adjon példát az ügyszereteten alapuló munkára. Biztositson a kormány a tanároknak is az igazgatóékhoz hasonló előmenetelt s alkalmatlan személy nem fog az intézet élére állani. Az ily elvek keresztülvitele nagy hatással lesz az emberekre, az ily méltányos bánásmód mellett az emberek hatása a siketnémák ügyére. A következő néhány példában látjuk meg, hogy a tanárok helyzetén, állapotán való javitás mily jótékony hatással lenne a siketnémák oktatásügyére, a siketnémák világára.

Intézményeink, intézeteink nagyrészét a lelkesedés teremtette meg. De a már teljesen kifejlődött — e fejlődés növendék-létszámra, épitkezésre értendő! — intézeteket a kor szinvonalára emelni lelkes munkálkodás nélkül lehetetlen. (Most külsőségekről beszélek!) Pénzzel sok minden pótolható, csak az ily buzgólkodás nem. A legrégibb, leggazdagabb intézetünk is felszerelésekben, gyüjteményekben szegényes. Pénzzel számtalan becses dolgot szerezhetünk be, valódi, értékes tartalommal azonban csak a lelkes fáradozás töltheti meg legjobbmódú intézetünket is. Pl. csak oly növény-, ásvány- vagy egyéb gyüjteményt ismerhetünk el igazinak, melyet az egyik tanár irányitása alatt a növendékek hordanak össze, majd állandóan gyarapitanak. Nem magáért a gyüjteményért üdvözölnők az ily gyüjtést, hanem azért a nevelő hatásért, mely ezzel elérhető. Szerény példa, de talán észreveszik t. Hallgatóim a vonatkozást a felhozottból magára az ügy egyik legfontosabbikára, a tanitásra.

A lelkesedés hiányára kell visszavezetnem a szaktudomány csekély termelését. Egy-egy könyv megjelenése olyan esemény, akár a nemrégiben megjelent üstökös. Pedig erősen hiszem, hogy a legtöbb Kartársunknak van valami mondani valója. Az irásos müvek — úgy látszik — csak az asztalfiókig jutnak el. Isten tudja, hány értékes kézirat fekszik az iróasztalok fenekén. A jelenlegi állapot nem képes azokat napvilágra, a sajtó alá csalni. Egyetlen — havonként egyszer megjelenő — folyóiratunk is nélkülözi a szükséges anyagot. Hát bizony ez nagy szegénységet jelentene, ha különben kedvezőek volnának a viszonyok. A pangó szaktudományunk mindegyik ágán nagyot lenditene az oly intézkedés, amely a siketnémák embereit megelégedett, nyugodt, békés emberekké tenné. Akadna rögtön úgy a fonétikának, mint a történelemnek; a módszertannak, valamint a neveléstannak; a lélektannak és egyéb tudományágazatnak hivatott müvelője. De igy! Miért? Hisz még az irányzat is olyan, hogy pl. itt inkább eltemetik az egyes munkákat, semhogy életre segitenék őket. A kevésbbé jót, sőt a rosszat is ki kellene adni, mert csak ezek alapján születhetik a jó, a jobb. Különben ha igy haladunk, nemsokára temetni valójuk sem lesz!!

Tantervünk — apró hibáitól eltekintve — jó, szelleme megfelelő, elvei a siketnémák tanitásában eredményesen alkalmazhatók. A tanterv jobb tanitási eljárásunknál. Az eredmény nem elégséges. Ne értse-

nek félre, tisztelt Hallgatóim! Tekintetben véve, hogy siketnémákat tanitunk, az eredmény a nagyvilág előtt szép, kielégitő. Szakszempontból nézve ezt, azt kell látnunk, hogy az eredmény nem áll arányban a 6, illetőleg 8 éven át végzett fáradságos, kimeritő, idegölő, őrlő munkával. A módszernek kell fejlődnie, hogy az arány meglegyen. A tanitásnak ideálisnak kell lennie. Ez azonban csakis lelkes emberektől várható. A tanterv alapján is lehetséges ez ideális tanitás. Csupán azt az elvét kell minden lapra — nagy betükkel — rányomatni, majd pedig végrehajtani: „Mindent a maga helyén, idején!" Ha valahol, úgy a beszédtanitásnál van meg a jogosultsága ez elvnek. S az elv alkalmazásának az eredménye — legalább is szerintem — szembetünő volna. Ez elv keresztülvitelére azonban csakis megelégedett, mondhatnám boldog emberek vállalkoznak. Mert hogy e módszer még fáradságosabb, még kimeritőbb, talán mondanom sem kell. Bőven kárpótolná ezt azonban a gyönyörűséges eredmény. Valamennyi t. Kartársam tapasztalhatta, hogy az oly növendékek határozottan jobban beszéltek s beszélnek, akik vagy az irodában segédkeztek, vagy valamely tanárnál laktak, vagy pedig — bentlakásos intézetben — valamely beszélő mellé voltak beosztva. Nemcsak azért beszélnek az ilyenek különben, mert társaiknál többet beszélnek, hanem elsősorban azért, mert ezt a többet közvetlen hamisitatlan gyakorlati eseményeken tanulják. Ha a tanitásunk állandóan ilyen lesz, az eredmény is feltétlenül szebb, kecsegtetőbb lesz. A cipészműhelyről, a cipészmesterségről, szerszámokról, a cipészmunkákról a cipészműhelyben tanitanók növendékeinket, az ezekhez füződő szólamokat ott fognák megtanulni. Vasúti jegyet váltani a vasúti pénztárnál fogják gyakorolni, a patakról nem a tábla mellett tanitanánk. A módszer fejlődésére ilyenféleképen volna hatással a lelkes munka.

Amint a módszer fejlődésére és a tanitási eljárásra jótékony hatással volna a lelkes munka, magától értetődik, hogy a növendékek is hasznát látnák e változásnak. Tehetnénk-e jobbat növendékeinkkel, mintha még egy bizonyos százalékkal jobban megtanitanók őket beszélni, s ha ismereteiket, mert az életben szerezték, majdan ott jobban fel tudják használni?

A tökéletesebb és alaposabb tanitás-nevelés előnyösebb helyzetben bocsájtaná ki a siketnémákat az intézetekből, igy azoknak úgy egyéni, mint társadalmi életük megfelelőbb volna. Szemük előtt 8 éven át békés munka folyt, ők is — talán öntudatlanul — azt fogják követni, folytatni. A társalkodást nálunk is a béke, egyetértés szoritanák ki. Életük, tevékenységük, munkálkodásuk irányitására mindenkor találnak siketnéma-intézeti tanárt.

Intézeteink belső élete — ez idő szerint — legtöbb helyen hideg, rideg. Ha valahol, úgy nálunk indokolt a családias nevelés, a közvetlen, meleg érintkezési mód. Katonai fegyelem lehet intézeteinkben, a kaszárnyai szellemet azonban tüzzel-vassal ki kell onnan — ha van! — pusztitani. Egy megelégedett tanári testület lelkes tanárai között a nap minden órájában fog akadni egy-kettő, aki teljes örömmel szivesen vesz részt a növendékek foglalkozásában, életében. Tapasztalatból mondhatom, hogy sokszor egy félórai közös lapdázás

a beszédtanitás, a léleknevelés szempontjából hasznosabb, mint egy napi tanteremben való tanitás. Egész más ilyenkor a növendékek viselkedése. A gyermeklélek megfigyelésére mily közvetlen alkalom kinálkozik ilyenkor! Ezt a növendékek között pihenve is megtehetjük, mégis mily bőven megtermi ez is gyümölcseit. Ezeket szintén csakis jól fizetett, méltányos bánásmódban részesitett, megelégedett tanároktól várhatja a felsőbbség. A felsőbbségünk általában — ez általános baj — nem igen szokott érdeklődni, hogy vajjon az alkalmazottaik családjukkal szemben megteszik-e kötelességüket? Pedig ez is van olyan szent kötelesség, mint akár a hivatalos kötelesség. Magasabb pontról nézve ezt is belátjuk. A nemzet, az emberiség fejlődése érdekében még csak igen keveset tettünk, amikor csak egyik kötelességünket teljesitjük. E magasabb szempontok nem is ismerik a kötelességek szétválasztását. Épen ezért kötelességét csak az végzi el, aki összes feladatainak felel meg. Már pedig mostani helyzetünkben családunkkal szemben vállalt kötelezettségünknek sem felelhetünk meg, amint csak keveset tehetünk — hivatásunkon kivül — a helyi társadalom, a nemzeti állam érdekében. Pedig ez nekünk is hazafias kötelességünk. Szivesen tennők meg ezt is. De részben fásultak, részben fáradtak, mindnyájan pedig szegények vagyunk.

Megelégeljük a szorosan vett hivatalos kötelességünket. Akik mégis többet tesznek ennél, határozottan mondhatjuk, nagy áldozatot hoznak.

Néhány példával, röviden igyekeztem bebizonyitani, — hosszasan, részletesen nem tehettem a tárgy terjedelme miatt — hogy mily nagy hatással lenne személyi sérelmeinknek orvoslása, a méltányos kérések teljesitése a siketnémák ügyének minden ágazatára. Inkább eszméltetni, mint meggyőzni akartam, ami nem is szükséges. Mindnyájan tudjuk, hogy a siketnémák ügye teljes lelkesedéssel dolgozó szakférfiakat kiván, meggyőzni csupán azokat kell, akiknek cselekvéseik oly gondolkozást árulnak el, mintha a mi helyzetünk, sorsunk, állapotunk nem volna hatással az ügyre. Én úgy veszem észre, mintha a régi lelkesedés, ha csak egy ezredrésszel is, de csökkent. Már pedig itt nőnie kell a lelkesedésnek. Nem a közöny, hanem ennek ellentétese, a lelkesedés felé kell haladnunk. Azt mondják, a magyart a szalmaláng jellemzi. Bátran ki merem mondani, hogyha az értekezésem elején jelzett, régen élvezett kivánságainkat teljesitik, itt a lelkes munka mindörökre befészkelte magát. Ez esetben mi, a siketnémák tanárai, az eszményi alapon fogunk állani, az ily munkálkodás azután a külföldnek nemcsak az elismerését, hanem a bámulatát is ki fogja érdemelni s ezzel is a magyar névnek a kerek földön dicsőséget, a magyar kulturának hirnevet fogunk szerezhetni.

Határozati javaslatomat azzal a megjegyzéssel intézem a közgyülés tisztelt tagjaihoz, hogy — ha egyetértenek velem személyi és szorosan vett oktatási ügyünk egymásra való kölcsönös hatásukban — most ez alapon bővebb, részletesebb indokolással kérjük Önagyméltóságát, hogy régi, méltányos kivánságainkat teljesitse.

Határozati javaslat: A Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesülete kérje meg irásos kérelemben a miniszter úr Önagyméltó-

ságát, hogy az egyesületnek az 1908. évben beadott memorandumában foglalt kívánságainkat — miután azok teljesítése a siketnémák ügyére jótékony és áldásos hatással lesz — teljesitse.

Jegyzőkönyv

a „Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesülete" választmányának 1910. évi junius hó 27-én Budapesten, a siketnémák áll. intézetében tartott gyűléséről.

Jelen voltak: Németh László elnök, Klis Lajos ö. tb. elnök, Gácsér József alelnök, Kegler Ferenc titkár, Szentgyörgyi Gusztáv jegyző, Völker József pénztáros, Klug Péter, Mlinkó István, Nagy Péter, Szotfrid József és Váradi Zsigmond választmányi tagok, továbbá Gönczi Gyula szerkesztő.

Jelenvolt vendégek: Nemere Gyula, Puha László, Simon József, Michels Fülöp, Istenes Károly, Szabady Géza, Zemkó Péter, Schaeffer Mátyás, Palatinus N. Károly, Kabán József, Medgyesi János és Zádor Endre egyesületi tagok.

I. *Németh László* szivélyesen üdvözli a határozatképes választmányt, a gyűlést megnyitja. Inditványára

jegyzőkönyvhitelesitőkül felkérettek *Klug Péter* és *Szotfrid József* választmányi tagok.

II. *Kegler Ferenc* titkár jelentései: A koros siketnémák gondoskodására és a felvételi kornak 11. életévig való kiterjesztésére vonatkozó és Ö-excellentiájához felterjesztett kérelmünkre válasz érkezett. Előbbi kérelmünket napirenden tartja a miniszter úr, a második kérésünket nem találja teljesithetőnek.

H. Sztankay Lajos rajztanárnak köszönetet mondtunk, javaslatát a siketnémák rajzoktatására vonatkozólag várjuk.

Az ungvári tanári testület meghivásáért szavazott köszönetet tudomásukra adtuk.

A legutóbbi választmányi gyülésen felvett tagokat a felvételről értesitettük. *Bihari K. dr.* értesittetett kilépésének tudomásvételéről.

Az Áll. Tisztviselők Orsz. Egyesületét felhivtuk, hogy *Váradi Zsigmond* és *Schaeffer Mátyás* tagtársakat vegye fel tagjai sorába.

A folyó hó 28. és 29-ére összehivott évi rendes közgyülésre meghivattak a tagok, a miniszter úr és az államtitkár úr, továbbá ügyünknek jóbarátai. A lapok is értesittettek közgyülésünkről.

A titkár jelentései tudomásul vétettek.

III. *Puha László* tagtárs a választmány megbizásából javaslatot készitett nyugdijügyünkre vonatkozólag. E javaslatát most felolvassa. *Váradi, Klug* és *Klis* hozzászólásai után

a választmány határozza, hogy a javaslat a közgyülés elé terjesztessék a választmány inditványa gyanánt. *Puha Lászlónak* fáradozásáért köszönetet mond a választmány.

Ugyancsak köszönettel fogadták *Klis* tb. elnök ajánlatát, hogy t. i. a javaslatot 50 példányban sokszorositttatja a tagok között való szétoszthatás végett. E szétosztás a közgyülés első napján történhetik meg, a második napon pedig tárgyalható a javaslat.

IV. *Gönczi Gyula* szerkesztő megteszi észrevételeit *Govrik Béla* inditványára vonatkozólag. Az értesitőknek az inditvány értelmében való elkészitése drága, nagy munkával jár, a statisztikai adatoknak intézetenkint való más-más feldolgozása miatt szinte lehetetlen. Inditványozza, kérjük meg a miniszter urat az egységes táblázatok készitését elrendelő rendelet kiadására, ha ez megtörténik, akkor közölhetők lapunkban az összes intézetek adatai.

Zádor E., Gácsér J. és *Klis Lajos* hozzászólásai után *Gönczi* visszavonja inditványát,

a választmány pedig *Govrik Béla* inditványa felett napirendre tér.

V. *Tóth Zoltán* bejelenti az egyesület r. tagjai sorából való kilépését.

Tudomásul vétetik azzal, hogy az alapszabályok értelmében kötelezettségei csak ez év végével szünnek meg.

VI. *Adler Simon* az egyesülethez irt levelében közli, hogy ő már régebben bejelentette kilépését.

Tudomásul vétetik, összes kötelezettségei töröltetnek.

VII. *Klis Lajos* ö. tb. elnök 25 éves szolgálati jubileumát holnap ünneplik kartársai, tisztelői. Inditvány tétetvén,

egyhangúlag elfogadtatott, hogy az ünnepség keretében az egyesület elnöke is üdvözölje *Klist* egyesületünk nevében.

VIII. *Kegler Ferenc* titkár ismerteti a közgyülés elé terjesztendő titkári jelentését.

A választmány elfogadja a jelentést, a közgyülés elé terjeszteni rendeli.

IX. A pénztáros jelentése

örömmel tudomásul vétetik. Ennek kapcsán éljenzéssel vétetik tudomásul, hogy *Schäffer Károly* ö. tb. elnök ismételten 50 koronát küldött egyesületünknek.

X. A szerkesztő jelentése szintén

tudomásul vétetik.

XI. Az elnök inditványára

a választmány *Palatinus N. Károly, Medgyesi János* és *Nemere Gyula* tagtársakat bizza meg a számadások megvizsgálásával, a jelentés megtételével.

XII. Inditványra

a választmány ajánlani fogja a közgyűlés tagjainak, hogy egyesületünk a közgyülésből kifolyólag a miniszter urat, az államtitkár urat, *Wlassics Gyulát,* egyesületünk disztagját, *Schäffer Károly* ö. tb. elnököt táviratilag üdvözölje.

XIII. A választmány javasolja a közgyűlésnek, hogy

alapszabályát módositsa meg és pedig olyképen, hogy a választmányi rendes tagok száma 12-re, a póttagok száma 4-re emeltessék.

Több tárgy nem lévén, az elnök berekesztette a gyülést.

K. m. f.

Németh László elnök. *Szentgyörgyi Gusztáv* jegyző.

Hitelesitjük:

Szotfrid József, Klug Péter.

Jegyzőkönyv

a „Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesületé"-nek 1910. évi junius 28-án és folytatólagosan 29-én Budapesten, a siketnémák áll. intézete disztermében tartott IX. évi rendes közgyűléséről.

Jelen voltak: Németh László elnök, Klis Lajos ö. tb. elnök, Gácsér József alelnök, Kegler Ferenc titkár, Szentgyörgyi Gusztáv jegyző, Völker József pénztáros, Gönczi Gyula szerkesztő, Szotfrid József, Zádor Endre, Borbély Sándor, Klug Péter, Váradi Zsigmond, Mlinkó István, Nagy Péter, Szabady Géza, Istenes Károly, Kondra Mihály, Michels Fülöp, Krupa Pál, Varga Béla, Simon József, Schreiner Ferenc, Schullmann O. Adolf, Záborszky Árpád, Lázár Pál, Joó Sándor, Wolkóber János, Palatinus N. Károly, Varsányi Ferenc, Wayán Ferenc, Mayer András, Fáklya Károly, Györgyfy Ákos, Vatter Ferenc, Nemere Gyula, Vissi János, Lett József, Kozma Sándor, Zemkó Péter, Dankó István, Fodor István, Pirovits Jenő, Medgyesi János, Adamcsik István, Kabán József és Deschensky Ferenc egyesületi tagok.

Vendégek: Dr. Bihari Károly, Szász József, Milasin Gyula, Hochrein Lajos, Sz. Szabó László, Séra Lajos, Völgyi László, Scholtz Lajos, Zengő Péter, Ürmösi István, Mlinkó László, Klamfer János, Vasina István és dr. Herrmann Antal.

1-ső nap.

I. *Németh László* a lapunk más helyén közölt beszéddel nyitotta meg egyesületünk IX. évi rendes közgyülését. Jegyzőkönyvhitelesitésre

Istenes Károly és *Záborszky Árpád* tagtársak kérettek fel. *Németh László* beszéde éljenzéssel tudomásul vétetik. A beszédnek a jegyzőkönyvben való megörökitése elrendeltetik.

II. A titkár inditványára

a miniszter úr Őnagyméltósága, nárai *Nárai-Szabó Sándor* dr. államtitkár úr Őméltósága, *Schäffer Károly* ny. igazgató, ö. tb. elnök és *Wlassics Gyula* v. b. t. t. disztag Ő-excellentiája táviratilag üdvözöltetnek.

III. A titkár előadja az előző napon tartott előértekezlet abbeli kérését, hogy a közgyűlés tárgysorozatának mai V. és VI. pontja a holnapi napon I. és II. pontként tárgyaltassék.

A közgyűlés ily értelemben határoz.

IV. *Kegler Ferenc* titkár felolvassa titkári jelentését (Lásd lapunk más helyén!), melyet

a közgyűlés egyhangúlag tudomásul vett.

V. *Gönczi Gyula,* az egyesület hivatalos lapjának szerkesztője, teszi meg jelentését (Lásd lapunk jövő számában!), mely

köszönettel tudomásul vétetik, a szerkesztőnek a tagok bizalmat szavaznak.

VI. *Wolkóber János* felolvassa „A siketnémák beszédtanitásának anyagi és alaki terjedelme" cimü értekezését.

Az elnök inditványára

a közgyűlés *Wolkóber János* tagtársnak köszönetet mond, tanulmányát az egyesület hivatalos lapjában közzéteszi.

A felolvasás nyomán megindult eszmecserében résztvettek: *Klug Péter, Borbély Sándor, Váradi Zsigmond, Németh László, Szotfrid József* és zárszó cimén *Wolkóber János.*

Inditvány tétetvén,

elhatározza a közgyűlés, hogy felir a miniszter úr Őnagyméltóságához, megkérvén őt a miniszteri biztosi látogatások mostani módjának megváltoztatására. Hagyja meg a miniszter úr Őnagyméltósága kiküldötteinek, hogy az osztályok meglátogatása után tartsanak konferenciát, s ott elmondva észrevételeiket, az osztályfőnökök esetleges megjegyzéseivel együtt terjesszenek fel jegyzőkönyvet Őnagyméltóságához.

2-ik nap.

VII. Felolvastatik *Schäffer Károly* ö. tb. elnök távirata és *Schreiner Adolf* levele, mindketten sikeres működést kivánnak a közgyűlés tagjainak.

Örvendetesen tudomásul szolgál.

VIII. *Záborszky Árpád* a számvizsgáló bizottság nevében jelenti, hogy a pénztáros számadásait rendben lévőknek találták, a pénztáros részére a felmentvény megadását javasolják.

Összes bevétel az 1909. évben 1354·41 korona. Összes kiadás az 1909. évben 1276·85 korona. Maradék 77·56 korona.

A közgyűlés a pénztárosnak, köszönetének kifejezése mellett, a felmentvényt megadja.

IX. A pénztáros ismerteti az 1910. évi költségvetési előirányzatot. E szerint az 1910. év végén az egyesület pénztára a következőképen zárulna le:

Bevétel 2479·80 korona, kiadás 2160·20 korona, maradék 319·60 korona. Ehhez adva az 1909. évi 77·56 korona maradékot, összesen 397·16 korona a maradék.

Váradi Zsigmond inditványozza, hogy a március 20-iki választmányi gyülésnek a tagdijhátralékosokra vonatkozó határozata hajtassék végre.

A pénztáros jelentése, 1910. évre szóló költségvetési előirányzata elfogadtatik. *Váradi Zsigmond* inditványa is elfogadtatott.

X. *Szentgyörgyi Gusztáv* felolvassa értekezését, melynek cime: „A siketnéma-intézeti tanárok és a siketnémák ügye."

Felolvasása végével a következő határozati javaslatot nyujtja be: A „Siketnéma-intézeti Tanárok Orsz. Egyesülete" kérje meg irásos kérelemben a miniszter úr Önagyméltóságát, hogy az egyesületnek az 1908. évben beadott memorandumában foglalt kivánságainkat — miután azok teljesitése a siketnémák ügyére jótékony és áldásos hatással lesz — teljesitse.

Az értekezéshez s egyszersmind *Puha László* nyugdijügyi javasiatához hozzászólottak: *Gönczi Gyula, Gácsér József, Nemere Gyula, Puha László, Váradi Zsigmond, Kondra Mihály, Szabady Géza* és *Medgyesi János*. A felszólalók a határozati javaslat ellen szólottak, többen módositó inditványt tettek.

Szentgyörgyi Gusztáv visszavonván határozati javaslatát, a módositó inditványok is visszavonattak; az elnök hozzászólása alapján

a közgyülés az elnökséget bizza meg, hogy idejében a nyugdijügyünkre vonatkozólag javaslatot készitsen.

XI. A titkár előadja a választmány amaz óhajtását, hogy a választmányi tagok száma szaporittassék. *Váradi Zsigmond* és *Klis Lajos* felszólalásai után

a közgyülés kimondja, hogy a választmányi tagok számának emelése szükséges, a továbbiak a választmányra bizatnak. Az alapszabály-módositás ősszel, rendkivüli közgyülésen történjék.

XII. *Németh László* a lelépő tisztikar nevében megköszöni a tagok jóindulatú támogatását. Amidőn tisztüket leteszik, a bizalmat ismételten köszönik. Szeretetüket a jövőben se vonják meg tőlük. Kötelességének tartja, hogy ezúttal is kifejezze köszönetét mindazokkal szemben, akik bár nem állanak közvetlenül az ügy szolgálatában,

mégis meleg érdeklődéssel viseltetnek iránta. Ezek közül most is körünkben van *Hermann Antal dr.* egyetemi m. tanár és *Mlinkó László* miniszteri számtanácsos, kéri őket, hogy továbbra is kisérjék szives érdeklődéssel az egyesület munkálkodását.

Németh László az elnöki tisztet letevén, a korelnöki helyet *Borbély Sándor* foglalja el a tagok óhajára.

Simon József inditványára

a lelépő tisztikarnak köszönetet szavaz a közgyűlés.

XIII. *Borbély Sándor* korelnök ama kérdésére, hogy kit óhajtanak az egyesület elnökének,

a közgyűlés tagjai egyhangúlag, közfelkiáltással *Klis Lajos* ö. tb. elnököt választották azzá.

Borbély Sándor korelnök

Klis Lajost az egyesület egyhangúlag megválasztott elnökének jelenti ki. Örömmel üdvözli őt eme tisztségében.

Klis Lajos parancsnak tekinti a közgyűlés kifejezett óhajtását, az elnöki tisztséget elfogadja. Elnöki tisztét a legjobb tehetsége szerint fogja gyakorolni, kéri ehhez a tagok támogatását.

Éljenzéssel tudomásul vétetik.

A korelnök további kérdéseire,

ugyancsak egyhangúlag, közfelkiáltással alelnökké *Gácsér Józsefet,* szerkesztőnek *Gönczi Gyulát,* titkárnak *Kegler Ferencet,* jegyzőnek *Szentgyörgyi Gusztávot,* pénztárosnak *Völker Józsefet* választották meg. Számvizsgálók lettek: *Medgyesi János, Palatinus N. Károly* és *Rediger Károly.* Ezeket a fenti tisztségekre megválasztottaknak a korelnök kijelenti.

Titkos szavazással választmányi tagoknak megválasztattak: *Németh László* 28, *Borbély Sándor* 26, *Klug Péter* 26, *Nagy Péter* 22, *Mlinkó István* 21, *Szotfrid József* 18 szavazattal.

Póttagok lettek: *Schullmann Adolf* (9) és *Váradi Zsigmond* (7). Ez eredményt is kihirdeti a korelnök.

A korelnök üdvözli az új tisztikart, helyét *Klis Lajos* elnöknek engedi át.

XIV. *Klis Lajos* első kötelességének tartja, hogy a volt s igen népszerű elnökről emlékezzék meg, inditványára

a közgyűlés köszönetet mond *Németh Lászlónak* 2 éven keresztül végzett elnöki munkálkodásáért. Munkásságát a jövőben is óhajtja.

XV. A jövő évi közgyűlés helyének, idejének a megállapitása a választmányra bizatik.

XVI. *Borbély Sándor* inditványára

a közgyülés a vendéglátó intézet igazgatójának s tanári testületének hálás köszönetét fejezi ki.

Klis Lajos a jövőre is Isten áldását kéri az egyesület munkájára, a közgyülést berekeszti.

K. m. f.

Németh László elnök. *Szentgyörgyi Gusztáv* jegyző.

Hitelesitjük:

Záborszky Árpád, Istenes Károly.

VEGYESEK.

Klis-jubileum. A Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesülete ez évi rendes közgyülését Budapesten tartotta, mert úgy vélt legnyomatékosabb kifejezést adni Klis Lajos iránt való szeretetének és ragaszkodásának, ha közgyülését ott és akkor tartja, amikor a jubiláns igazgató tanártestülete ünnepet szentel kedves elöljárójának.

Az ünneplés a közgyülés első napján, junius 28-án, a siketnémák budapesti állami iskolájának vizsgatermében folyt le nagyszámú tanügyi férfiú s előkelő tisztviselők részvételével. Elsőül *Medgyesi János* tanár üdvözölte a jubilánst a budapesti tanári kar nevében, s felajánlotta azt a művészi, élethü, márványba illesztett reliefképét, amelyet szeretetük jeléül szántak az ünnepelt igazgatónak. A reliefet *Tarján Oszkár* ötvös-művész készitette, s a márványba a tanárok névaláirása van vésve. *Klis* igazgató meghatottan köszönte meg a kedves meglepetést, s biztositotta a testületet állandó szeretetéről. Ezután *Berkes János* szaktanácsi előadó nyujtotta át a vallás- és közoktatásügyi miniszter elismerő- és köszönő-levelét, s fejezte ki a budapesti gyógypedagógiai tan- és nevelő-intézet tanári karának üdvözletét. Majd *Zádor Endre* temesvári igazgató, a temesvári intézet tanári karának üdvözlő okiratát adta át az ünnepeltnek, mint aki működését a temesvári intézetben kezdette meg. Utána *Borbély Sándor* váci igazgató köszöntötte a váci intézet tanári karának, s a magyarországi összes siketnéma-intézetek tanári testületeinek nevében. *Herodek Károly* a magyarországi vakok intézetei tanári testületeinek, *Éltes Mátyás* a kisegitő-iskola tanári testületének, *Tolnai J. Béla* az izr. siketnéma-intézet tanári testületének, *Adler Simon* a *Wechselmann*-féle vakok intézete, *Vasina István* a gyógypedagógiai tanárképző hallgatóinak, *Dénes Alice* siketnéma leány az intézet volt növendékei és *Németh László* a tanári egyesület nevében üdvözölte az igazgatót. Az intézet növendékei egy csinos himzésü kézimunka-kerettel — amelybe Klis igazgató, Klisné, s ifj. Klis Lajos arcképe van beillesztve — kedveskedtek szeretett igazgatójuknak. Az ünnepséget száz teritékü lakoma követte, amelyen számos felköszöntő hangzott el.

Sziládi László könyvnyomdája Kecskeméten.